

Мельник Яна
Магістрант1 курсу спеціальності
«Дошкільна освіта»
педагогічного факультету ДВНЗ
«Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»
Науковий керівник: **Матішак Маріанна**,
канд. пед. наук,
ДВНЗ «Прикарпатський
національний університет імені
Василя Стефаника»
Івано-Франківськ, Україна

**Співпраця вихователя ДНЗ і батьків
у процесі розвитку креативності дітей
дошкільного віку**

У статті розкрито зміст поняття «креативність», розглядається проблема розвитку творчого потенціалу дітей. Проаналізовано вплив ігрової діяльності дитини на розвиток її творчого потенціалу. Проаналізовано роль співпраці педагога і батьків у процесі розвитку креативності дошкільників. Описано поради для педагогів та батьків щодо розвитку креативності дошкільників, а також наведено тематику батьківських зборів.

Ключові слова: *креативність, творчі здібності, творчий потенціал, співпраця, робота з батьками.*

Актуальність проблеми. На сучасному етапі розвитку нашої держави та українського суспільства проблема творчого розвитку особистості, її креативності є надзвичайно актуальною, оскільки з динамічним розвитком суспільства зростає потреба не лише адаптуватися до нових умов життя, але й активно, творчо пізнавати навколишню дійсність, впевнено діяти в непередбачуваних ситуаціях. Щоб бути успішною, з легкістю долати труднощі, знаходити інноваційні шляхи вирішення проблем, людина повинна з дитинства розвивати свій творчий потенціал, свою креативність. В сучасному суспільстві креативність є потужним фактором розвитку особистості, виступає показником готовності до нестандартного мислення і

поведінки. Тому вихователям ДНЗ важливо так організувати роботу з батьками вихованців, щоб в повній мірі реалізувати завдання виховання креативної особистості, здатної до нестандартної, творчої діяльності у всіх сферах життя.

Аналіз досліджень і публікацій. Загальні основи креативності у своїх працях визначають Д.Богоявленська, Дж. Гілфорд, Є.Ільїн, А.Маслоу, В.Моляко, С.Сисоєва, Р.Стернберг, П.Торренс. В Україні вивчення поняття «креативність» здійснюють сучасні науковці І.Головінський, Н.Датчук, О.Заболотня, Д.Кирнарська, В.Лучанська, В.Моляк. Психолого-педагогічні засади креативності досліджували у своїх роботах Д.Богоявленська, Я. Пономарьов, Дж.Гілфорд, Е.Еріксон, К.Роджерс, Е.Торренс, Д.Треффінгер, Е.Фромм та інші. Специфіку розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку вивчають О.Кононко, Т.Байбара, Д.Богоявленська, Л.Виготський, Ю.Гільбух, Г.Костюк, Л.Лозова, А.Сологуб та ін.

Мета статті – дослідити вплив дошкільного навчального закладу і сім'ї на розвиток креативності дітей дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу. Аналіз літератури (Т.Демидова, О.Михальова, О.Нікітчук, М.Олексюк, В.Фрицюк; Дж.Гілфорд, С.Девіс, А.Маслоу, К.Роджерс, Е.Торренс) показує, що не існує однозначного визначення поняття «креативність». У вітчизняних психолого-педагогічних дослідженнях поняття «креативність» перекладається як здатність до творчості, як необхідне пошуково-перетворювальне ставлення особистості до дійсності, як бажання застосовувати та розвивати свої здібності. О.Нікітюк характеризує креативність як творчі здібності індивіда, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей і входять у структуру обдарованості в якості незалежного фактору; це творчі здібності індивіда, здатність породжувати незвичні ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення, швидко вирішувати проблемні ситуації [5, с.78-79].

Креативність (від лат. creatio – створення) – творчі здібності особистості, що характеризуються здатністю до продукування принципово нових ідей,

відхилятися від традиційних схем мислення, швидко вирішувати проблемні ситуації. Раніше у літературі використовувався термін «творчі здібності», однак пізніше він почав витіснятися мовним запозиченням з англійської мови: *creativity, creative*. Новий термін «креативність» справді має специфічну суть. Так, на думку професора І.Мілославського, терміном «креативний» позначається творчість, що не тільки висуває ідеї, але й доводить їх до конкретного практичного результату. У цьому твердженні робиться акцент саме на продукти, які створюються креативністю, а також на зовнішні умови, де креативність породжує щось нове, незвичайне, оригінальне в ситуаціях, де відсутні шаблони й алгоритми. У визначеннях креативності також фігурують індивідуальні та особистісні характеристики людини: творче мислення, високорозвинена уява, естетичне світосприйняття, відкритість новому життєвому досвіду, незалежність, гнучкість, динамічність, оригінальність, самобутність. З погляду сучасної педагогіки важливе значення у розвитку особистості має творчий потенціал – «здатність людини оригінально і конструктивно мислити, успішно розв'язувати нові задачі, тобто творчо діяти у нових ситуаціях» [2, с.47].

Базова програма розвитку дошкільника «Я у Світі» вперше в освітньому просторі України заявила про креативність як одну з пріоритетних ліній розвитку дошкільника, а також як базову якість особистості дитини дошкільного віку. Програма орієнтує педагога на відкриття дитини світу в єдності та різноманітності чотирьох світів – «Природа», «Культура», «Люди», власного «Я». Креативний розвиток дошкільника також повинен відбуватися у цих чотирьох сферах життєдіяльності. В методичних аспектах реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку " Я у Світі " автори виділяють показники сформованості креативності в дошкільника, які бажано розвивати у дитини в ході навчально-виховного процесу. Серед них – уміння дивуватися, самокритичність, здатність посміятися над собою, метафоричність (створення фантастичних ідей), відкритість новим ідеям, інтерес до невідомого [4, с.85].

Базовий компонент дошкільної освіти спрямовує зусилля батьків, педагогів, психологів на розвиток творчого потенціалу дитини, що має свої особливості у дошкільному дитинстві, на своєчасне підтримання досягнень індивідуальної своєрідності неповторного життєвого шляху дитини, забезпечення психолого-педагогічного супроводу розвитку дитини у дошкільні роки. Дитина може діяти не тільки за зразком, але й на творчому рівні, що забезпечує гармонійне поєднання рушійних сил активності дитини, спрямованих на здобуття знань, умінь, навичок та реалізацію особистісних механізмів регуляції своєї поведінки для досягнення поставленої мети [1, с.5].

Важливо пам'ятати, що здійснювати розвиток та навчання креативних дітей повинні креативні педагоги. Л.Єрмолаєва-Томіна, на основі досліджень західних психологів, сформулювала рекомендації педагогам щодо стимулювання розвитку творчих здібностей дітей:

1. Уважно і чуйно ставитися до всіх проявів творчої активності дітей.
2. Змінювати внутрішній настрій по відношенню до кожного вихованця: потрібно бачити в кожному з них потенційні творчі здібності.
3. Педагог повинен навчитися бачити креативність дітей не тільки під час занять, а й в режимних моментах.
4. Формувати в дітей достатньо високу самооцінку, що стимулювала б їх до діяльності.
5. Педагог повинен розвивати свою креативність [3, с.328].

Вітчизняною педагогічною наукою накопичений значний досвід у сфері взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї: К.Ушинський, П.Лесгафт, А.Макаренко, В.Сухомлинський. Актуальними для сучасного педагогічного процесу є їх наукові узагальнення і висновки про те, що сім'я – той виховний інститут, де закладаються основи всебічно розвиненої особистості. І якщо ми, як вихователі ДНЗ, хочемо розвивати в дітей креативність, в повній мірі використати їх творчий потенціал, ми повинні співпрацювати з батьками вихованців.

Досліджуючи вплив родини на формування креативної особистості, психологи виділяють наступні параметри сімейного виховання:

- гармонійність – негармонійність відносин між батьками та дітьми;
- творча – нетворча особистість батьків як взірць для ідентифікації;
- спільність або відсутність захоплень в інтелектуальній сфері;
- очікування батьків по відношенню до дитини [4, с.87].

Вихователю ДНЗ важливо донести до батьків своїх вихованців, що провідним видом діяльності в дошкільному віці є гра, усе життя їхніх дітей насичене грою, тому так важливо навчати і виховувати діток граючись. Можна запропонувати батькам гратися з своїми дітьми в ігри, які розвивають креативність дітей. Наприклад, гра «Римуємо імена»: учасникам потрібно скласти риму на своє ім'я, яка починається словами «Моє ім'я» (Моє ім'я Марія, нехай збуваються ваші мрії). Добре розвиває креативність гра «Фантазер»: дітям пропонується вигадати нове застосування предметів (Як можна використати порожню консервну банку? Що можна виготовити з пластикових пляшок?). Також можна використовувати гру «Заголовки»: дітям пропонують скласти розповідь з вирізаних газетних заголовків. Для старших дошкільників можна пропонувати гру «Ланцюжок»: діти повинні спрогнозувати чим стане предмет через деякий час (жолудь стане деревом, дерево стане дошкою, дошка стане шафою). В таких іграх важливо наголошувати, що зовсім різні відповіді є однаково правильними, діти не повинні відповідати за шаблоном, а мають думати нестандартно, відходячи від традиційних схем мислення.

Варто давати батькам конкретні поради щодо розвитку в дитини допитливості, здатності творчо осмислювати пережиті життєві враження, збагачувати індивідуальний досвід, розширювати асоціативний рад, втілювати творчу уяву в реальній дійсності, нестандартно розв'язувати нескладні життєві проблеми. Для цього батькам пропонують впроваджувати в повсякденне життя дитини нескладні експерименти та досліди. Наприклад, експеримент зі шматочками пластиліну. Потрібно взяти два однакові

шматочки пластиліну, один треба розтягнути, а інший - стиснути. Далі запитуємо у дітей, який шматок більше, отримавши відповідь, пояснюємо їм, що маса не змінилася, змінилася лише форма пластиліну. Можна запропонувати дітям самостійно перевірити точність експерименту, зліпивши з двох шматочків однакової форми кульки.

Можна виділити наступні поради батькам щодо розвитку креативності дитини:

1. Уникайте шаблонів, однобокості у навчанні і вихованні дитини, намагайтесь не нав'язувати свою думку. Більше грайтеся з своїми дітьми, не стримуйте потік дитячої енергії.

2. Підтримуйте дитину у її творчості, менше критикуйте і більше хваліть, співчуйте у випадку невдачі.

3. Завжди реагуйте на запитання дитини; якщо дитина чогось не розуміє, варто показати ілюстрацію, або ж провести дослід.

4. Допмагайте дитині в задоволенні основних фізіологічних потреб. Коли вся енергія дитини сконцентрована на загальних потребах, вона не схильна до творчості і креативу.

5. Іноді варто залишати дитину на самоті і дозволяти їй займатися своїми справами.

6. Не сваріть дитину за безлад в кімнаті, якщо творчий процес ще не завершився, можливо саме в цей момент ваша дитина стає новатором.

7. Любіть і поважайте своїх дітей.

Важливими елементами співпраці вихователя ДНЗ з родинами вихованців є проведення батьківських зборів, круглих столів, консультацій. Їх тематика може бути такою:

1. «Розвиток креативності у дітей дошкільного віку».

2. «Креативний розвиток як елемент гармонійного розвитку дитини».

3. «Як виховати успішну дитину».

4. «Нетрадиційні техніки малювання в розвитку креативності дошкільників».

5. «Художнє слово як засіб розвитку творчих здібностей дитини».

6. «Вплив ігрової діяльності на креативний розвиток малюка».

Висновки. Креативність – творча, новаторська діяльність, здатність продукувати принципово нові ідеї. Креативний розвиток дитини слід починати вже з дошкільного дитинства. Розвиток креативності дитини дошкільного віку, розкриття її творчого потенціалу можливі лише за тісної співпраці вихователя ДНЗ з родинами вихованців. Важливу роль в стимулюванні творчого потенціалу дитини відіграють правильна мотивація, наявність опорних знань та чуттєвих образів. Вихователі і батьки повинні спільними зусиллями формувати в підростаючого покоління здатність креативно мислити, відходити від шаблонів, виявляти оригінальність, допитливість.

1. Базовий компонент дошкільної освіти / Науковий керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф, д-р пед. наук; Авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л., Гавриш Н. В., Долинна О. П., Ільченко Т. С., Коваленко О. В., Лисенко Г. М., Машовець М. А., Низковська О. В., Панасюк Т. В., Піроженко Т. О., Поніманська Т. І., Сідельнікова О. Д., Шевчук А. С., Якименко Л. Ю. — К.: Видавництво, 2012. – 26 с.

2. Гулько Ю. А. Розвиток творчого потенціалу дошкільників / Ю. А. Гулько, Н. Г Рубель // Обдарована дитина. – 2005. – № 6. – С. 47-52.

3. Ильин Е.П. Психология творчества, креативности, одаренности. – СПб.: Питер, 2009. – 448 с.

4. Николаева Е.И. Психология детского творчества. – СПб., 2010. – 240 с.

5. Нікітюк О. Креативність як невід’ємний компонент інтелектуального розвитку творчої особистості в процесі навчання у вищих навчальних закладах / О.Нікітюк. - Креативна педагогіка. – Наук.-мет. зб. / Академ. міжнар. співробітництва з креативної педагогіки, Житомирський держ. університет ім. І.Франка, - Вінниця. – Житомир, 2011. – Вип. 1. – 174с.